

بدون شک بکارگیری معاملات آنلاین از دو ماه آینده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین انقلاب بازار سرمایه ایران رقم خواهد شد تا شاهد تحولی بزرگ در این بازار باشیم. کارشناسان و فعالان بازار سرمایه، تصویب قانون بازار اوراق بهادار در سال ۸۴ را که باعث تغییرات بنیادین در ساختار این بازار شد را نخستین انقلاب بورس ایران می دانند. در این گزارش، ابتدا وضعیت کنونی شیوه معاملات بورس تهران مورد بررسی قرار گرفته و سپس سامانه آنلاین تریدینگ معرفی می شود.

روال فعلی سامانه معاملات بورس این گونه است که مشتریان با روش‌های مختلفی مانند مراجعه حضوری، تلفنی، اینترنتی و موبایل سفارش خود را به اطلاع کارگزار می‌رسانند. ابتدا پیش از ارسال، مانده حساب و در بعضی از شرکت‌های کارگزاری مانده سهم، بررسی می‌شوند.

سپس نماینده کارگزار (معامله‌گر) سفارش‌ها را به صورت دستی به سامانه معاملاتی وارد می‌کند. البته شرکت‌های کارگزاری هم اینک در کمتر از ۶۰۰ ایستگاه معاملاتی، به سامانه معاملاتی متصل می‌شوند و این روش به سبب وجود ایستگاه‌های معاملاتی محدود، نیاز به ورود اطلاعات به روش دستی و تکنولوژی قدیمی، کارایی مناسبی ندارد.

در این روش در بهترین شرایط حداقل حدود دو تا چهار دقیقه زمان لازم است تا سفارش یک سرمایه‌گذار، به اطلاع معامله‌گر برسد و وی این سفارش را در سامانه معاملات وارد کند. مشکلات کنونی معاملات بورس تهران

تعداد محدود ایستگاه‌های معاملاتی یکی از مشکلاتی است که همواره بورس تهران با آن روبرو است. همچنین در روش‌های سنتی، مشتری از وضعیت انجام یا عدم انجام معامله نیز به سرعت مطلع نمی‌شود.

اطلاعات عمومی بازار و پیغام‌های ناظر شامل قیمت‌ها، عرضه و تقاضا، وضعیت نمادها، آستانه نمادها و ... با تاخیر زمانی به سرمایه‌گذاران می‌رسد. در عین حال، معامله‌گران تالارها به لحاظ دسترسی

بازار اندازی آزمایشی معاملات آنلاین؛

دومین انقلاب بازار سرمایه در راه است

معاملات آزمایشی آنلاین تریدینگ (Online Trading) از واسطه تیرماه امسال در دو شرکت آغاز شد تا یکی از رویاهای دیرینه بازار سرمایه ایران تحقق یابد.

به گزارش ماهنامه بورس، سازمان بورس و اوراق بهادار در راستای فراهم کردن بورس الکترونیک و دستیابی اقشار مختلف جامعه به بازار سرمایه از ابتدای سال ۸۸، مکان سنجی راه اندازی معاملات آنلاین را آغاز کرد.

در همین رابطه، دو شرکت کارگزاری مفید و رایان هم افزا مسئول فراهم کردن نرم افزارهای لازم برای راه اندازی معاملات آنلاین شدند.

این دو شرکت نیز پس از بررسی و مطالعه معاملات آنلاین برخی بورس‌های بین‌المللی مانند نزدک آمریکا، مالزی، امارات، برزیل و ...، نرم افزاری مطابق با معیارهای کشورمان را طراحی کردند.

روال فعلی سامانه معاملات بورس این گونه است که مشتریان با روش‌های مختلفی مانند مراجعه حضوری، تلفنی، اینترنتی و موبایل سفارش خود را به اطلاع کارگزار می‌رسانند. ابتدا پیش از ارسال، مانده حساب و در بعضی از شرکت‌های کارگزاری مانده سهم، بررسی می‌شوند.

قابل توجهی از سفارش‌ها را به طور خودکار اجرا کنند.

در سال، ۱۹۸۹ سرویس جدید تأیید خودکار معاملات با ارایه مقایسه‌های روزانه معاملات تلفنی، امنیت سامانه را تقویت کرد. در سال ۱۹۹۰، سلکت نت SelectNet امکان جستجو و اجرای معاملات را به بهترین قیمت و در بالاترین حجم فراهم کرد. «سلکت نت» به کارگزار و معامله‌گر اجازه می‌داد تا سفارش‌ها را برای یک‌دیگر ارسال کرده و سفارش‌های بزرگ‌تر از سوپرسونس را انجام دهند. در سال ۱۹۹۱، ارایه سرویس بین‌المللی «نزدک» (NASDAQ International Service) مؤسسات و سرمایه‌گذاران سرتاسر دنیا را قادر ساخت در طول ساعات معاملاتی اروپا در شبکه فرا-آتلانتیکی «نزدک» شرکت کنند.

در همان سال، «نزدک» اولین تلویزیون تبلیغاتی خود را راه‌اندازی کرد. در سال ۱۹۹۳، «نزدک» با ارایه سه شاخص جدید به سرمایه‌گذاران امکان داد تا صنایع پیشروی اصلی شامل فن‌آوری، رایانه و ارتباطات از راه دور را دنبال کنند.

در سال ۱۹۹۴، حجم معاملات سالانه بورس «نزدک» از حجم معاملات بورس نیویورک بیشتر شد. در سال ۱۹۹۵، ایستگاه کاری دوم «نزدک» افتتاح و سامانه پیشرفته نظارتی رادار، RADAR ارایه شد.

همچنین در سال ۱۹۹۶، وب سایت «نزدک» با عنوان (www.nasdaq.com) راه‌اندازی و سریعاً به یکی از پربیننده‌ترین سایت‌های سرمایه‌گذاری دنیا در اینترنت تبدیل شد.

بر اساس این گزارش، در سال ۱۹۹۷، کمیسیون بورس اوراق بهادار آمریکا، طرح جدید «نزدک» را برای کاهش کارمزد اعلام قیمت از ۱/۸ دلار به ۱/۱۶ دلار برای معاملات بالای ۱۰ دلار پذیرفت. قوانین جدید کنترل سفارش کمیسیون اوراق بهادار به اجرا گذاشته شد که محدودیت‌هایی را بر تفاوت قیمت پیشنهادی اعمال و اطلاعات بازار را افزایش داد.

در سال ۱۹۹۷، «نزدک» اولین بازار خود را در نیویورک افتتاح کرد و به عنوان اولین بازار سهام دنیا اقدام به ارایه خدمات اینترنتی تحت عنوان «نزدک» آنلاین به شرکت‌های موجود در این بازار کرد.

به اطلاعات، همواره چند لحظه از سرمایه‌گذاران جلوتر هستند که این امر همیشه باعث بروز برخی اختلاف‌ها در بازار شده است.

امکان اتصال به بانک نیز به صورت مستقیم وجود ندارد و باید هر مشتری از قبل وجوهی را نزد کارگزاری سپرده کرده باشد و یا در بهترین شرایط، هنگام تصمیم به ورود سفارش با اتصال به وب‌سایت بانک‌های ارائه‌دهنده این خدمات، واریز وجه را به صورت دستور در لحظه انجام می‌دهد. براساس این گزارش، دخالت نیروی انسانی در روند ورود سفارش‌ها یکی دیگر از معضلات کنونی بورس تهران است که همیشه با حرف و حدیث‌های زیادی مواجه بوده است.

تاریخچه معاملات آنلاین

ایده بورس الکترونیک و معامله اینترنتی سهام برای نخستین بار با راه‌اندازی سامانه معاملاتی خودکار «نزدک» در ایالات متحده محقق شد. هرچند، قالب اولیه این بازار در بدو شکل‌گیری به یک تابلو اعلانات رایانه‌ای محدود می‌شد اما رفته رفته قالب پیشرفته امروز خود را پیدا کرد.

در سال ۱۹۶۱، کنگره آمریکا به کمیسیون بورس اوراق بهادار این کشور اجازه داد مطالعاتی در خصوص تفکیک بازار خارج از بورس انجام دهد. کمیسیون بورس اوراق بهادار آمریکا نیز اتوماسیون را به عنوان یک راه حل ممکن پیشنهاد کرد و انجمن ملی معامله‌گران اوراق بهادار را برای پیاده سازی اتوماسیون تعیین کرد.

در فوریه سال ۱۹۷۱ سامانه اعلام قیمت خودکار انجمن ملی معامله‌گران اوراق بهادار (NASDAQ) انجام معاملات را با معامله اوراق بهادار ۲۵۰۰ شرکت خارج از بورس آغاز کرد.

در سال ۱۹۸۲ سامانه معاملاتی بازار ملی به منظور معامله سهام ۴۰ شرکت خارج از بورس که دارای بالاترین حجم معاملات بودند راه‌اندازی شد.

در سال ۱۹۸۵، شاخص «نزدک» شامل ۱۰۰ شرکت بزرگ داخلی و بین‌المللی غیر مالی موجود در «نزدک» ایجاد شد.

در ۱۹۸۷، پایگاه معاملاتی رایانه‌ای «نزدک» انعطاف‌پذیری و سرعت بیشتری به خدمات معامله‌گران داد و در ۱۹۸۸، سامانه پیشرفته اجرای رایانه‌ای معاملات به بازار سازان امکان داد تا حجم

«نزدک» را به عنوان یک بورس اوراق بهادار ملی پذیرفت و به این ترتیب «نزدک» گام نهایی را برای تفکیک برداشت.

بر اساس این گزارش، هم اکنون هزینه فهرست شدن در بورس «نزدک» کمتر از هزینه بورس نیویورک است و شرکت‌ها می‌توانند با حداکثر ۱۵۰ هزار دلار وارد بورس این بورس شوند.

برای فهرست شدن در بازار ملی «نزدک» شرکت‌ها باید واجد برخی معیارهای مالی باشند. برای نمونه، ارزش کل سهام آن‌ها باید دست کم ۱/۱ میلیون دلار و قیمت هر سهم آن‌ها دست کم یک دلار باشد. برای شرکت‌هایی که واجد چنین شرایطی

نباشند بازاری تحت عنوان NASDAQ Small Caps Market راه‌اندازی شده است.

معاملات «آنلاین تریدینگ»

بستر اینترنت فرصت‌هایی خلق کرده است که باعث تغییرات ساختاری در حوزه بازار بورس ایران خواهد شد هرچند که این امکان بستر بهتری را نیاز دارد اما هم اکنون با راه‌اندازی آنلاین تریدینگ، امکان انجام معاملات الکترونیک سهام برای همگان فراهم شده و فرصت مشارکت جدی‌تر و همگانی‌تر معامله‌گران را در بازار سهام فراهم کرده است.

در سامانه Online Trading تمامی مراحل چرخه معامله (Trade Cycle) و دیگر فرایندهای اصلی به صورت خودکار و بسیار سریع انجام می‌شود. سرعت پردازش و ارسال اطلاعات به سامانه معاملات به حدی بالاست که گویی مشتری پای سیستم معاملات است و سفارش خود را مستقیم به سامانه معاملات وارد می‌کند. اما در پشت صحنه، با ایجاد هر سفارش، بررسی لازم برای احراز هویت مشتری، مانده حساب مشتری نزد کارگزاری و بانک و مانده سهام مشتری انجام می‌شود.

در سامانه آنلاین هر مشتری با تمهیدات امنیتی خاص وارد برنامه می‌شود. در صفحه‌ی پیش روی مشتری، اطلاعات بازار شامل قیمت، عرضه و تقاضا، وضعیت نماد، آستانه نماد و ... وجود دارد.

با هر نوسان، مشتری از تغییرات مطلع شده و

در سال ۱۹۹۸، بورس «نزدک» با همکاری بورس نیویورک اقدام به ارائه اطلاعات بازارهای خود در اینترنت می‌کنند.

همچنین در سال ۱۹۹۹، «نزدک» به لحاظ ارزش دلاری به بزرگ‌ترین بازار سهام دنیا تبدیل می‌شود. در همان سال (صندوقی که به سرمایه‌گذاران خود امکان می‌دهد در تمامی سهام شرکت‌های «نزدک» معامله کنند) راه‌اندازی و طی دو ساعت اول ۲/۶ میلیون سهم معامله شد.

در سال ۲۰۰۰، اعضای «نزدک» به اتفاق آراء رای به بازسازی و تبدیل «نزدک» به یک شرکت سودده متعلق به سهام‌داران دادند حجم معاملات «نزدک» در سال ۲۰۰۱ به رقمی بالغ بر ۳/۱۹ میلیارد دلار رسید و به همین خاطر به عنوان اولین بازار بورس دنیا موفق به دریافت استاندارد کیفیت ISO ۹۰۰۱ شد.

در سال ۲۰۰۴، «نزدک» طرح ابتکاری فهرست شدن دوگانه را مطرح کرده و همزمان شش شرکت بورس نیویورک جهت فهرست شدن دوگانه در بورس «نزدک» و بورس نیویورک برگزید.

مسئولان این بازار در سال ۲۰۰۵، تابلو اعلانات و گزارش معاملات کلیه اوراق بهادار خارج از بورس را به نزدک انتقال داد. این تحول به تسهیل تغییر ساختار شرکت‌های «نزدک» کمک کرد.

کمیسیون بورس اوراق بهادار در سال ۲۰۰۶

ایده بورس الکترونیک و معامله اینترنتی سهام برای نخستین بار با راه‌اندازی سامانه معاملاتی خودکار «نزدک» در ایالات متحده محقق شد. هرچند، قالب اولیه این بازار در بدو شکل‌گیری به یک تابلو اعلانات رایانه‌ای محدود می‌شد اما رفته رفته قالب پیشرفته امروز خود را پیدا کرد.

می‌تواند در لحظه تصمیم به خرید یا فروش بگیرد. با ورود اطلاعات و انتخاب نماد مورد نظر، اطلاعات نماد یا سهم نمایش داده می‌شود و مشتری می‌تواند وضعیت‌های گوناگونی به لحاظ نوع سفارش را برگزیند.

با فشردن دکمه ارسال، این سفارش در کمترین زمان ممکن، به سامانه معاملات ارسال می‌شود. اما در همین زمان بسیار کوتاه، مانده مشتری و بسیاری از موارد دیگر کنترل می‌شود تا ریسک مشتری و کارگزاری به حداقل ممکن برسد. چنانچه مشتری وجهی در حساب خود نزد کارگزاری نداشته باشد، این وجه از طریق قراردادی که که از پیش با بانک ملت منعقد کرده است، به سادگی و در کسری از ثانیه قابل پرداخت است.

یعنی حتی نیازی به تهیه و ارسال دستور پرداخت نیست، به این مفهوم که انتقال وجه به صورت اتوماتیک انجام می‌شود. حال اگر سفارش مشتری به هر علت انجام نشود، برگشت وجه نیز به صورت اتوماتیک خواهد بود.

مزیت های معاملات آنلاین دسترسی آسان اقشار جامعه به سامانه معاملات

تا کنون کمتر از ۶۰۰ ایستگاه مجاز معاملاتی، اجازه دسترسی به سامانه معاملات را داشتند اما هم اکنون میلیون‌ها نفر می‌توانند از طریق شرکت‌های کارگزاری که به این فن‌آوری مجهز شده‌اند، تمام امور خرید و فروش خود را مدیریت نمایند. یعنی محدودیت اتصال به سامانه معاملات برداشته می‌شود.

حذف عوامل انسانی برای ورود اطلاعات به سامانه در روش سنتی ابتدا خریدار سفارش خود را به اطلاع کارگزار می‌رساند. مدیران کارگزاری در یک مرحله مواردی را به صورت دستی یا اتوماتیک بررسی می‌کنند و سپس این دستورها را به صورت دستی وارد سامانه معاملات می‌کنند. در سامانه آن لاین تردیدنگ چرخه‌های کاری کاملاً بصورت الکترونیکی انجام شده و هیچ وقفه‌ای ندارد و دخالت نیروی انسانی در آن حذف می‌شود.

کاهش هزینه‌های معاملاتی کارگزاری

کارگزاران مجبور نخواهند بود برای ارائه خدمات دست به توسعه فیزیکی بزنند بلکه آنان ترغیب می‌شوند تا زیر ساخت‌های مناسب را در این زمینه

ایجاد و خدمات بهتری به مشتریان خود ارائه دهند. افزایش ظرفیت حجم معاملات بدون شک افراد از اینکه می‌توانند به طور مستقیم نقشی در بازار داشته باشند، احساس رضایت کرده و هم خود به معامله بیشتر ترغیب می‌شوند و هم دیگران را به این کار تشویق می‌کنند لذا به مراتب حجم معاملات بالاتر رفته و در نتیجه نقدشوندگی هم افزایش می‌یابد.

بین المللی شدن بورس تهران

زمانی که معاملات آنلاین در بورس تهران به طور رسمی راه اندازی شود از هر نقطه در دنیا می‌توان به صورت سریع سفارش خرید و فروش سهام را انجام داد که به طور حتم این امر باعث تشویق سرمایه‌گذاران خارجی برای ورود به بازار سرمایه ایران می‌شود.

ارتقاء شفافیت

سرعت بالاتر در نشر اطلاعات باعث افزایش شفافیت در بازار سرمایه می‌شود به طوریکه امکان خرید در ازای فروش در این سامانه امکان‌پذیر است و کلیه اسناد حسابداری به صورت لحظه‌ای صادر شده و مشتری صورت حساب خود را مشاهده می‌کند.

همچنین دیگر مزیت معاملات آنلاین ایجاد رقابتی سالم میان کارگزاران است تا آنان سطح خدمات خود به مشتریان بازار را افزایش دهند.

در سال ۱۹۶۱، کنگره آمریکا به کمیسیون بورس اوراق بهادار این کشور اجازه داد مطالعاتی در خصوص تفکیک بازار خارج از بورس انجام دهد. کمیسیون بورس اوراق بهادار آمریکا نیز اتوماسیون را به عنوان یک راه حل ممکن پیشنهاد کرد و انجمن ملی معامله‌گران اوراق بهادار را برای پیاده سازی اتوماسیون تعیین کرد.